

Posudek vedoucí práce

Orsolya Ambrušová: Vzťah sociálnej identity, súnaľezitosti a motivácie v procese rozhodovania o zanechaní štúdia do jedného roka od začiatku vysokoškolského štúdia u študentov prvej generácie

Bakalárska práca O. Ambrušové prináša zaujímavou analýzu tématu predčasného ukončenia vysokoškolského štúdia a to špecificky vo vzťahu ke skupině študujících první generace. V teoretické části textu usiluje o zakotvení tématu předčasného ukončeni štúdia ve vybraných psychologických konceptech, konkrétně se jedná o sociální identity ve vzťahu ke štúdiu, koncept sounáležitosti, motivace a imposter syndrom, které jsou významné pro pochopení daného fenoménu. V každé jednotlivé části je vybraný koncept vztažen k špecifikům první generace študujících a na konci navazují kapitoly týkající se přímo dostupné podpory ze strany rodiny a ze strany vysokoškolské instituce. Teoretická část je sepsaná výstižně, odborným jazykem, jednotlivé kapitoly na sebe navazují a sledují jasnou argumentační linku. Teoretická část je primárně založená na vhodně zvolených zahraničních zdrojích. Kvalitní práce se zdroji poskytuje dobrý základ pro následnou interpretaci a diskusi zjištění. Teoretické rozpracování tématu z mého pohledu smysluplně doplňuje již existující texty týkající se študijní neúspěšnosti a efektivně se snaží o zakotvení problému v rovině psychologického výzkumu. Co by bylo možné do budoucna ještě vnímavěji rozpracovat jsou některé detaily debaty o postavení študujících první generace či poskytované podpoře. Domnívám se, že výroky typu „pocitují menší podporu“ stojí za další reflexi, protože mohou implikovat deficitní pojetí študujících první generace. Oproti tomu je možné se ptát spíše – v čem jsou jiní? V čem se jim dostává jiného typu podpory? Což může vést ke komplexnějšímu pochopení situace, včetně lepšího porozumění možné nekompatibility s očekáváními vysokoškolských institucí.

Empirická část práce obsahuje všechny náležitosti týkající se metodologie realizovaného výzkumu. Autorka také reflektuje osobní pozici výzkumnice ve vzťahu ke zkoumanému problému. Výzkumné otázky jsou jasně formulované. Výsledky výzkumu představují 4 témata, následuje diskuse, kde jsou postupně zodpovězeny všechny výzkumné otázky a závěry jsou porovnány s dostupnými zdroji. Z formálního hlediska nelze práci nic vytknout.

Krátce se však pozastavím u výsledků analýzy. Analýza je propracovaná, je zjevně velké nasazení studentky data zpracovat do smysluplného textu, který rozhodně není pouhou deskripcí, ale systematicky usiluje o interpretaci zjištění. Vyzdvihla bych velice zajímavou oblast věnovanou tomu, v čem ukončení štúdia participantí vnímali pozitivně a také jak je obohatilo, byť krátké, působení na VŠ. Myslím si, že ten posun perspektivy, oproti vyložené negativnímu chápání ukončení štúdia jakožto „neúspěchu“, představuje důležitý zplnomocňující moment a také velice zajímavou zpětnou vazbu pro VŠ instituce.

Nicméně z mého pohledu v textu zůstává ještě několik bodů, kde by se analýza mohla prohloubit a vypořádat s určitými paradoxy, které z rozhovorů vyplývají. Jeden z rozporů se podle mě týká otázky ne-zodpovědnosti: Respondenti se na jednu stranu prezentují jako „ti zodpovědní“, kdo volí práci, reálný praktický život oproti študujícím, kteří leckdy ani štúdium neberou vážně. Na druhou stranu ale z některých představ o štúdiu vyplývá, že bylo chápáno jako spíš zábava, volnost a množství požadavků, a s tím související stresová zátěž, byly příliš vysoké a ukončení štúdia je pocíťováno jako úlevné. Podobnou tenzi vidím v situaci, kdy někteří respondenti mluví o tom, jak si volili obor s tím, aby to bylo „něco nového“ a na druhé straně se pak ale silně objevuje kritika „zda je štúdium využitelné pro praxi“.

Na základě toho bych ráda položila dvě otázky pro obhajobu:

1. Jak rozumíte paradoxu mezi prezentací respondentů jako zodpovědných jedinců, kteří volí práci a reálný praktický život, a jejich zcela opačnou původní představou o studiu jako spíše období zábavy a volnosti, přičemž ale reálné studium nezřídka prezentují jako velice zatěžující (tzn. také zodpovědnou aktivitu a ne zábavu)?

Výsledky kontroly v SiS nevedou k podezření, že by práce byla plagiátem. Studentka v závěrečné práci nedeklaruje použití nástrojů umělé inteligence, odevzdaný text je posuzován jako dílo vzniklé bez přispění AI.

Práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci v oboru psychologie a doporučuji k obhajobě.

V Praze 12/5/2024

Kateřina Machovcová, Ph.D.